

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

16. De criminibus, ob que Clericus beneficio ipso iure, sine vlla sententia
iudicis priuatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

ricis conferri queunt. *c. Ordinarium locorum, de officio ordinis in sexto.*

Item, si Beneficiarius miles factus, ad bellum profectus, in eo dimicet, hoc ipso beneficio pro derelicto habere intelligitur, & ordinarius potest illud alteri conferre. *Glossa communi consensu recepta in cap. qualiter, de Cleric. non residens.*

Decimotertio quaeritur, Quo pacto vacet beneficium per depositionem Clerici? Sciendum est, Canones, & iura depositionem Clerici vocare, cum beneficiarius ob crimen aliquod à beneficio deicitur, hoc est, cum Clerico beneficium admittitur. In iure autem extant Canones quidam, quibus decernitur, ut Clericus ob certa quaedam delicta ipso facto à beneficio deicitur, & amotus sit. Alii vero Canones constituunt, ut Clericus ob aliquod crimen per iudicis sententiam beneficio spoliatur.

C A P. XVII.

De criminibus, ob quae Clericus beneficio, ipso iure sine ulla sententia iudicis priuatur.

PRIMO quaeritur, Quae & quot sint crimina, ob quae Clerici suis beneficiis sint ipso iure priuati? Respondeo, multa esse. Primum est crimen Haereticus, *cap. Cum secundum leges, de haeret. in sexto, & cap. Ad abolendam, de haeret. Glossa ibidem. Panorm. Innoc. cap. inter dilectos, de excess. pralat. Felin. cap. 2. de rescript. Ancha. cons. 288.* Eandem poenam incurrit Christianae fidei defector, quem iura Apostatam nominant. Item Schismaticus *Rebus. in tit. de regia ad Pralaturas nomin. §. monasteriis, in verbo. vacantibus, in 31. modo vocando in Concor. eadem poena afficiuntur credentes, receptatores, defensores, & fautores haereticorum: quia eisdem poenis puniuntur, quibus haeretici. cap. excommunicamus, de haeret. c. ut commissi. eo tit. in 6.* Quartus, An haereticus per solam haereticam mente conceptam hac poena afficiatur? Respondeo, minime, quia Ecclesia occulta mentis peccata non punit. Sed nunquid, si est haereticus exterior, sed occulta, hac poena suum afficit auctorem? Negant quidam hanc poenam contrahi, nisi per haereticam manifestam, vel sententiam iudicis, vel euidentiam facti, vel propriam confessionem rei in iudicio. *Glossa in cap. Ad abolendam, citato, ait, manifestum haereticum dici, qui se talem esse profiteretur, & asserit, vel qui pro tali damnatus est: vel qui praedicat dogma haereticum, aut asserit, vel defendit. Et in cap. dicto. Ad abolendam sic est: Quicumque fuerit manifestus in haeresi deprehensus. Verum sunt alii, qui contra sentiunt: quoniam in c. Cum secundum leges citato, bona haereticorum sunt ipso iure siclo addita, & haeretici Dominio suorum bonorum priuati: ergo & beneficiis.*

Secundum crimen, est laesae maiestatis crimina. *Doctores in cap. Cum secundum leges, in sexto.*

Tertium. Si quis Cardinalem S. R. E. hostiliter fuerit persecutus, vel percussit, vel ceperit, aut se socium adiunxerit his qui tale quid fecerint, vel consilium, vel auxilium, vel mandatum dederit, aut suo nomine factum ratum habuerit, aut suo nomine id facientes, postea receperit, vel defenderit, *c. Felicitas, de poenis, in 6.*

Quartum est crimen, cum quis Episcopum per iniuriam, vel temere percussit, aut ceperit, aut bannierit, hoc est, proscripserit, siue publice extra urbem eiecerit, vel de his mandatum dederit, vel consilium, vel auxilium, vel haec facientium socius fuerit, aut facta rata habuerit, aut facientes receperit scienter, vel defenderit. *Clement. 1. de Poen.*

Quintum crimen: Qui per se, vel per alium in literis Apostolicis falsum fecerit, aliquid in eis deluerit, vel interleuauerit, vel in hoc consilium, auxilium, vel mandatum dederit, *cap. Ad falsarium, de crimine falsi: quod caput intelligunt communiter interpretes de priuatione ipso iure, quamuis textus non expresserit, sed declarat priuan-*

dom. Sic interpretatur Petrus Rebuffus *de Pacifico presb. num. 265. & in practi. par. 8. tit. de modis amitt. benef. n. 43.*

Sextum in Clem. Mulcorum, de Pœnis statuitur. *It qui coegerit Clericum, suum beneficium resignare, hoc est, deponere atque dimittere, aut ne citatus ad Apostolicam sedem, ab homine, vel à iure venire ad ipsam valeat, capiendum eum, & prendendo, si sit inferior qui id fecerit, vel faciendum curauerit, sit beneficius obtentis priuatus, si vero fuerit Pralatus, aut alius superior, sit à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum adriuenium suspensus, praeter sententiam Canonis, quam facientes, & fieri procurantes praemissa incurere dignoscuntur. Sic ibi.*

Septimum crimen continetur in Constitutione Pauli II. quae incipit: *Ambitiosa, & inter communes refertur Extrauagantes, de rebus Ecclesiae alienan. vel non alien. vbi dicitur: Pralati inferiores Episcopo, & Abbates, Commendatarii, & aliarum Ecclesiarum Rectores, si alienauerint bona Ecclesiarum, hoc est, dominium, vel ius aliquod bonorum Ecclesiae transfulerint in alium, vel per venditionem, donationem, emphyteusim, hypothecam, pignus, locationem ultra triennium, praeterquam in casibus à iure permissis, vel de rebus in emphyteusim ab antiquo tempore dari solitis, & tunc in euidentem Ecclesiam utilitatem, aut de fructibus, & bonis, quae seruando seruari non possunt, & praeterquam si alienatio fiat ex licentia Romani Pontificis, ipso facto priuati sint quibuscumque beneficiis secularibus, vel regularibus, vel sine cura, quorum res & bona alienauerint, & absque ulla alia declaratione illa beneficia vacare consentant. Haec ibi.*

Caictanus in summa in verbo, excommunicatio, cap. 75. & Armilla eodem verbo in ordine excommunicationum, excommunicat. 62. aiunt, hanc excommunicationem non esse receptam vbiq; & alicubi non ex toto, sed ex parte tantum. Syluest. Excommunicatio 7. in excommunicat. 47. num. 83. dicit alicubi non esse approbatam. Rochus Curtius c. ult. de consuetud. ait esse consuetudine abrogatam.

Ego in aliis locis admonui, triennium non computandum annorum ratione, sed fructuum: hoc est, bona Ecclesiae non esse locanda ad tempus, in quo percipiuntur plures fructus, quam triplices. Quare si res Ecclesiae non nisi alternis annis fructus reddit, potest ad sexennium locari: si tertio quoque anno fructus fert, potest ad nouem annos locari: Si autem singulis quibusque annis fructus reddat, non nisi ad triennium locari iure potest.

Octauum est crimen in cap. 1. de homicidio in sexto. *Affassinus, hoc est, Conductus pretio ad aliquem Christianum occidendum, & similiter, qui de eo mandatum dederit, licet mors secuta non sit: & qui Affassinum receperit, vel defenderit, vel occultauerit: sit eo ipso beneficiis priuatus, ita ut libere possint ea beneficia conferri ab eo, ad quem ex iure pertinet eorum collatio. Haestenus Constitutio.*

Nonum Crimen in Constitutione, quae incipit: *Cum de restabile, de Simonia inter extrauagantes communes, ita decernitur: Per electiones vero, postulationes, confirmationes, provisiones, seu quascumque alias dispositiones, quas Simoniacae lae contigerit fieri, & quae viribus omnino careant, in Ecclesia, Monasteriis, dignitatibus, personarum, officii Ecclesiasticis, & quibusvis beneficiis, aut aliquo eorum cuiquam ius nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad illorum qua percipit restitutionem, sub anima sua periculo sit restrictus.*

Olim crimen Simoniacum in ordine, vel beneficio commissum, non ipso iure, sed per sententiam priuationem inducebat. *capit. Presbyter. 1. quaest. 1. ibi: (Ecclesia priuatur) cap. 2. de concess. praeben. Sed nunc committens Simoniam, priuatus est ipso iure beneficio simoniace adeptor: ita ut adeptio non valeat, & beneficium, vel vacans impetrari possit, per supradictam Extrauagantem, Cum destabile.*

Item, olim Simoniacum manifestum, non occultum, beneficium adimebatur. *cap. Insuperatum, de Simonia. Hodie vero Simoniacus, siue manifestus, siue occultus, priuatus est ipso iure beneficiis simoniace acquisitis, per iam dictam Extrauagantem, Cum destabile.*

Si que-

Si querās, An prædicta pœna comprehendat Simoniam mentalem? Respondeo, minime. *Gomesius in regula de trienniali possess. quæst. 12.* Si iterum querās, An huiusmodi pœna afficiat Simoniacum Conuentionalem? *Gomes. loco citato ait, vñ curiæ receptum esse, vt talis Simoniacus non sit ipso iure priuatus beneficio, sed per sententiam priuatur. Sic etiam Collectana. Decis. quint. de Constitut.*

Querēs, An Constitutio prædicta locum habeat tantummodo in beneficiis, quæ per Simoniam acquiruntur, An vniuersim in omnibus etiam illis, quæ erant ante iam comparata, ita vt per Simoniam ipso iure amittantur? Respondeo, locum habere, quod attinet ad suspensionem, quam irrogat Simoniacis. Simoniacus enim manifestus ipso iure est suspensus; & infamis: vnde quauis non sit cæteris beneficiis ipso iure priuatus, est tamen tanquam infamis, priuandus. Simoniacus vero oculus est suspensus, quod ad se pertinet, non quod ad alios, sed suspendendus est. *cap. 1. §. 2. 1. quæst. 3.* Vnde si renunciet beneficio Simoniaci acquisito, potest vii ordine suo post peractam sui peccati pœnitentiam, alius item beneficiis obtentis absque Simonia: vt eo beneficio, quod Simoniaci acquisiuit, retento, legitimam pœnitentiam agere non potest. *cap. Inquisitionis, de accusat. Sic Angelus, Simonia 6. num. 2. cuius simonia est communi in hac re.*

Decimum crimen est in *cap. Eum qui, de præben. in 6. vbi statuitur: Si quis beneficium curam animarum habens, vi occupat, seu se scienter in illud intrudit, ipso iure est priuatus simili beneficio, hoc est, alio curam animarum habente, quod ante iam obtinebat. Ibidem: Si quis violenter propria auctoritate dignitates personatus, aut alia quacumque beneficia Ecclesiastica occupauerit, eo ipso ius, si quod in illis taliter occupatis, vel suis ad illa habebat, amittat.*

Vndecimum crimen habetur in *capit. primo, de electio. in sexto.* his verbis: *Si quis opponit aliquis contra electionem, postulationem, vel promotionem factam ad dignitates, & personatus, non probans, quod in formam, vel personam opponit, suspensus est triennio à beneficiis: quod si intra illud tempus sese temere in illa ingererit, sit ipso iure priuatus perpetuo.*

Duodecimum crimen. In *cap. Ordinarii, de officio Ordinarii, in sexto,* præcipitur, vt Ordinarii locorum subditos suos plures dignitates, personatus, vel Ecclesias, quibus est annexa animarum cura, habentes, aut personatus, vel dignitatem cum alio beneficio curam animarum habente, districte compellant dispensationes, quarum auctoritate illa plura beneficia incompatibilia obtinent, intra tempus pro facti qualitate, ipsorum Ordinarii arbitrio moderandum exhibere: quia si forte iusto impedimento cessante, nullam dispensationem intra illud tempus exhibuerint, Ecclesia, beneficia, personatus, seu dignitates, quæ sine dispensatione aliqua eo ipso illicitè decerni consuevit, per eos, ad quos collatio pertinet, libere personis idoneis conferantur.

Decimum tertium crimen. In Concilio Tridentino *sess. 24. capit. 17.* sic est decretum: *Illi vero, qui in præsentem plures Parochiales Ecclesias, aut vnam Cathedralem, & aliam Parochialem obtinent; cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus, ac unionibus ad vitam non obstantibus, vnam tantum Parochialem, vel sola Cathedralem retenta, alias Parochiales infra spatium sex menses dimittere: alioquin tam Parochiales, quam beneficia omnia quæ obtinent, ipso iure vacare censentur, ac tanquam vacantia libere aliis idoneis conferantur. Item, in extrauaganti, Execrabilis, de præben. inter communes dicitur: Qui vero deinceps receperint dignitatem, vel personatum seu officium, vel aliud ministerium curam animarum habens, si antea simile beneficium obtinebant, illud, quo ipso iure, postquam secundæ possessionem habuerint, vel per eos omni dolo, & fraude cessantibus, quo minus habeant, steterit, priuati noscuntur, absque mora dispensatio, in Ordinarium manibus dimittere debeant pari modo. Alioquin ex tunc sint ipso iure, secundo priuati. Et paulo ante in eadem Constitutione dictum est: Præsentis decreti statim, vt omnia, & singula beneficia incompatibilia sic dicentia, infra tempus, vt præscribitur, limitatum verbo, ac facto, & sine fraude coram Ordinariis, sub testimonio simuliter publico dimittere teneantur. Quod si non fecerint; &*

*illo sint ipso iure priuati, in quo in eis alius competebat, & inhabiles penitus ad quacumque obtinenda Ecclesiastica beneficia censentur. In Concilio quoque Tridentino *sess. 7. cap. 4. de reformat.* ita decernitur: Quicumque de cætero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia Ecclesiastica, siue per viam unionis ad vitam, seu commendam perpetua, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam sacrorum Canonum, & præsertim Constitutionis Innocentii 111. quæ incipit: De multa, recipere, ac simul retinere præsumperit, beneficiis ipsis, iuxta ipsius Constitutionis dispositionem, ipso iure etiam præsentis Canonis vigore, priuatus existat. Et capit. 5. statim subiungitur: Ordinarii locorum, quoscumque plura curata, aut alias incompatibilia beneficia Ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districte compellant iuxta Constitutionem Gregorii X. in Generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, Ordinarii: quam eadem sancta Synodus inuouendam censet, & inuouat.*

Decimumquartum crimen. In Constitutione Pii V. quæ incipit, Intolerabilis quam habet Nauarrus in suo *Manuali, cap. 24. num. 110.* sic est: *Quicumque obtinet beneficium, vel pensionem per Simoniam, quam confidentialem appellant, in Constitutione damnatam, sit ipso iure priuatus omnibus beneficiis, etiam legitime ante acquisitis. Imo etiam, qui ante prædictam Constitutionem beneficia, & pensiones acceperunt per Simoniam confidentialem in ea Constitutione interdictam, & statim facti certiores de ipsa Constitutione non respicerunt, & dimiserunt beneficia, & pensiones per Simoniam confidentialem obtentas, ipso iure priuantur omnibus beneficiis.*

Decimumquintum crimen. In Constitutione Gregorii XIII. quæ incipit, Ab ipso Pontificatus: [Dantes aliquid, aut recipientes ex promissione, aut promittentes, vel promissionem accipientes, vel pactum facientes, aut recipientes factum de dando aliquid pro obtinenda gratia, vel iustitia apud sedem Apostolicam, & qui supra dictis auxiliium, consilium, mandatumve dederint, omni beneficio Ecclesiastico, ipso iure priuantur, & priuati esse declarantur.]

Decimum sextum crimen. In Constitutione eiusdem Gregorii XIII. quæ incipit, Ab ipso Pontificatus: [Dantes aliquid, vt resignationes beneficiorum publicentur, sub certa forma, quæ in ea Constitutione exprimitur: alioqui ipso iure priuantur beneficiis contra eam formulam resignatis, ij quibus beneficia conferuntur.]

Decimumseptimum crimen. In Constitutione Sixti V. quæ incipit, Cum sacrosanctam, iubentur Clerici beneficia quacumque habentes, & alii Clericali titulo pensiones quascumque obtinentes super quibuscumque bonis Ecclesiasticis gestare Clericalem tonsuram, & habitum Clericalem hoc est, vestes talares: & milites pensionibus, vel fructibus, vel aliis bonis Ecclesiasticis gaudentes, incedant in militari habitu, regulari, siue militiæ approbatæ conuenienti: alioqui omni beneficio, pensione, vel iure quod habent ad beneficia, priuentur: & sine vlla monitione, citatione, iudicis decreto, aut ministerio ipso facto priuati declarantur: ita vt ipsa beneficia vacare, & pensiones extingui, & fructus, vel alia bona Ecclesiastica cessare dicantur.

Decimum octauum crimen. In Constitutione eiusdem Sixti V. quæ incipit, Sanctum, & salutare, mandatur, vt Clerici male promoti contra Constitutionem Pii, quæ incipit, Cum sacrorum: hoc est, ad sacros Ordines ante legitimam ætatem, vel extra tempora, vel sine literis dimissoriis electi, sint suspensi ab omni Ordinum exercitio, sublata omni facultate ascendendi ad alios Ordines superiores, quod si in eis suspensi ministrare præsumserint: irregulares effecti; omnibus & quibuscumque per eos in titulum, commendam, aut aliis obtentis dignitatibus, officiis, & beneficiis, Ecclesiasticis ipso facto priuantur, & priuati esse declarantur, & inhabiles, & incapaces in perpetuum ad illa, & alia similia beneficia, vel dissimilia in perpetuum obtinenda.

Secundo queritur, Quot effectus consequantur priuationem,

tionem, cum quis ipso iure est beneficio priuatus? Respondedo, quatuor, aut quinque. Primus est: beneficia quæ ipso iure vacante, possunt impetrari ante vllam sententiam condemnationis, & absque citatione, vel monitione facta ei, qui facto beneficium possidet: sufficit docere, post impetrationem, causam vacationis, si is qui est beneficio priuatus intercedat, vel se obiciat. *c. licet Episcopus. 2. de preben. in sexto.*

Secundus effectus est: Priuatus ipso iure beneficio, non facit postea fructus suos, sed debet secundum conscientiam restituere, quos percepit: *cap. Cum detestabilis, de Simonia, inter extraneas communes.* Quando vero quis est priuandus, non priuatus beneficio, is à tempore sententiæ, qua beneficio priuatur, cogitur restituere fructus. *Panorm. in cap. Item cum quis, de restitut. spoliat.*

Tertio, Priuatus ipso iure beneficio, nequit quidquam statuere de beneficio ab eo tempore, quo est ipso iure priuatus: non potest renuntiare, aut permutare: At is qui est priuandus, ante condemnationem potest renuntiare, & permutare. *Glossa in cap. 1. verbo. Finita, ut lite pendente, in sexto. Rebuff. de pacif. possessor. num. 261, 262. Et latius postea in 1. Vacationis per sententiam.*

Quarto: Priuato ipso iure, agenti pro eo, qui priuatur, beneficio in petitorio obici potest causa, ex qua priuatus est, vt quia Hæreticus. *Panorm. in cap. Inter dilectos, de excess. prelat. Diaz, in pract. criminali Canon. c. 106.*

Quintus effectus: Quando moriente reo criminis, ex cuius delicto ante mortem beneficium vacabat, non debet beneficium impetrari per mortem, qua per mortem non vacat, cum ante vacaret, sed ex causa delicti, vel quasi delicti, vt per hæresim, per non promotionem. Contra in beneficiis quæ non adimuntur nisi per sententiam, hoc locum non habet, quia ante sententiam mortuis beneficiariis impetrari queunt per obitum beneficiarii. *Glossa in cap. 2. in verbo. Finita, ut lite pendente in sexto:* eo quod, mortuo reo, si sit lis, illa etiam extinguatur, et crimen. *c. Quorundam, dist. 23.*

Tertio queritur, An quando cumque Canones, & iura constituunt hanc pœnam, vt Clerici ob crimina prædicta, aut alia similia, sint ipso facto beneficiis priuati, eiusmodi pœna in foro conscientie contrahatur, ita vt Clerici ante vllam iudicis sententiam beneficia dimittent, & deponere debeant? Alphonsus Castren. lib. 2. de iusta hæretico. punit. cap. 7. Et latissime lib. 2. de lege pœnalis, affirmat debere. Sic ante eum sentit Abbas, Felinus, Ruinus, & alii, quos citat, & sequitur Tiraquei. in lege. Si unquam C. de reuocat. donat. in verbo. Reuertatur. num. 236.

Cæterum Nicolaus Milis in verbo, Intrusus, Sotus lib. 1. de Iustitia, quest. 6. art. 6. Couarru. de matrimon. par. 2. cap. 6. uum. 10. Syluest. in verbo, Pœna, num. 25. Et verbo, Assensus, ad finem, Angelus eodem verbo, Adrianus, Caietanus, & alii apud Couarruuiam loco citato sentiunt, tuta conscientia huiusmodi Clericos beneficia possidere, quamuis titulo careant, donec iudicis officio & auctoritate sententia sequatur, qua crimen declaratur, & lata declaratoria criminis sententia beneficiis priuantur, & irritum habetur, quidquid de beneficiis statuerint à die parati criminis.

Quid igitur, inquit, significant Canones, & iura cum dicunt: Ipso iure priuamus, vel priuatos esse declaramus, vel sint ipso iure priuati beneficiis: præsertim cum addunt, priuamus, vel, priuatos esse declaramus, sine vlla monitione, citatione, aut iudicis decreto? Respondent illi auctores, horum verborum sensum esse: statim vt Clerici in prædicta crimina incurrerint, eo titulo beneficii careant, & posse ea beneficia, tanquam vacantia, impetrari: & licere Ordinariis locorum eos spoliare beneficiis, ita vt ea conferre valeant, sine vlla nominatione, citatione, aut alia iudiciali sententia. Et hoc est, quod dicitur, posse Ordinarios ea beneficia, tanquam vacantia, conferre: & posse etiam compellere, vt ipsi Clerici à die commissi criminis irritum, & inane habeant, si quid de ipsis benefi-

ciis statuerint, vt si illa resignauerint, vel permutauerint. Hæc illi.

At primæ sententiæ Doctores verius esse putant, si Canones, & iura ipsa diligenter expendamus, & non consuetudinem moribus vcentium receperim, quam dixi pœnam in foro conscientie contrahi ante vllam iudicis sententiam: hoc enim, inquit, significant ipsi Canones, & iura, cum dicunt ipso iure, vel ipso facto priuamus: ita vt ipso iure vacare beneficia censeantur: & tanquam vacantia libere conferri queant. Item, priuati sint ipsis beneficiis, si ne vlla alia declaratione, imo etiam secundum conscientiam:

Præterea, quis, aiunt, negare potest, beneficium vxorem ducentem, debere beneficium dimittere, & rescindere quidquid de ipso post initum coniugium statuerit? Quis item miles potest, parem esse rationem, quando beneficiarius miles effectus arma capit, & in bello pugnat, aut quando certam religionem solumni voto profiteretur, aut cum Clericus parochialem Ecclesiam adeptus, intra annum sacerdos non fit, aut per Simoniam obtinet beneficium, aut quando Episcopus creatus, confirmatus, consecratus Ecclesie suæ professionem nanciscitur?

Accedit, quod beneficia sunt Ecclesie bona, quare ea Clericis dat sub hac conditione, & lege, vt à certis quibusdam delictis se contineant: alioqui beneficia amittant, & reuocant si quid de ipsis beneficiis statuerint post delictum perpetratum. Nec inquit, continuo hinc efficitur, vt Clericus suum crimen prodere cogatur: nec enim eo ipso quo quis beneficium deponit, se reum criminis declarat, præsertim cum diligenter curare possit, vt sibi denuo beneficium, quod tantum, non iure possidet, conferatur, & cum Romano Pontifice, vel Præfecto Camere Apostolicæ conuenire, vt sibi liceat beneficium retinere, imo etiam fructus, vel certam eorum partem possidere, & confirmare denuo resignationem, vel permutationem à die parati delicti factam. Auctores vero secundæ opinionis distinguunt hoc modo: Aut Canones, inquit, ob crimen, Clericum ipso facto priuati beneficio, aut ob factum aliquid omni culpa vacuum. Si primum, leges sunt pœnales: pœna vero ante iudicis sententiam non contrahitur aut soluitur: ac proinde beneficiarius secundum conscientiam non cogitur beneficium dimittere. Si secundum, tunc leges non sunt pœnales, sed potius conditionales, dantur enim beneficia Clericis ea conditione, vt si quid enorme fecerint, vel omiserint, beneficia vacent, ac propterea tunc ante iudicis sententiam conditio locum habeat, & quæ obtinentur beneficia, amittuntur. Tales leges sunt, vt videlicet beneficium ipso facto vacet, cum Clericus vxorem ducit, religiosorum institutum expresse, vel tacite professione facta, cepisset: miles effectus in bello pugnat, vel cum Ecclesiam parochialem adeptus, intra annum sacerdos non fit: vel si Episcopus electus, confirmatus, & consecratus, possessionem Ecclesie nactus fuerit, vel si obtinens beneficium curam animarum habens, dignitatem, vel personatum, secundum beneficium simile obtineat, & eius possessionem absque lite consequatur.

Mihi hæc sententia placet. Dicendum igitur puto, eum, qui ob crimen ipso iure priuatus est, non cogi ante delicti declarationem beneficium, quod legitime ante crimen obtinebat, dimittere, quia est pœna, quæ ante iudicis declarationem non debetur: at vero fructus talis beneficiarius non facit suos, qui caret titulo beneficii. Sed est aduertendum, simoniam esse crimen, & tamen qui per simoniam beneficium adipiscitur, ita ipso iure priuatur, vt nec fructus faciat suos, & beneficium obtentum dimittere queat, nisi curet denuo sibi conferendum. Quoniam idem iuris nõ est de beneficio ante crimen obtento, quod de beneficio per simoniam impetrato: nam Ecclesia impedit, quo minus beneficium simoniam labe obtentum facias tuum: non tamen priuati beneficio ante cri-

men impetrato citra ullam criminis declarationem iudicis sententia lata, ut colligi videtur ex cap. Cum secundum leges, de heret. in sexto. Certe valde probabilis est hæc opinio, quam tuto sequi qui voluerit, potest: dummodo, ut dixi, fructus, si quos percepit, ut die commissi criminis restituat se cum eos suos facere sine titulo beneficii non poterit, & reuocet resignationem gratia alterius, aut permutationis causa factam à die perpetrati delicti, quia ea ab initio non valuit.

Quarto queritur, An quando beneficiarius ob crimen est beneficio priuatus iure ipso, valeant quæ ratione publici muneris, & officii quo fungitur, facit? Gratia exempli. Parochus crimen admisit occultum, ob quod ipso iure beneficium amittit: nihilominus tamen audit penitentium confessiones. si itidem Canonice sit, eligit: si Episcopus, beneficia confert, literas dispensatorias dat: Queritur, an eæ confessiones sint ratae & firmæ, ita vt non sint repetendæ, & cætera similititer valeant acta? Respondeo, ex communi omnium sententia, ea omnia acta valere: ratio huius est, quoniam Ecclesia, quando in crimen est occultum, beneficiario iurisdictionem non admittit, & communis erroris tribuit, & excusat. Socinus consil. 32. lib. 1. Alexand. consil. 138. lib. 1. Sic etiam in l. Barbarius ff. de officio Prætoris, ius civile constituit, vt quidquid facit is, qui magistratus, vel iudex communi populi errore ceusetur cum reuera non sit, pro rato, & firmo habeatur, si ratione muneris, & officii quo fungitur, videtur, id fecerit.

C A P. XVIII.

De criminibus, ob quæ beneficiarius iudicis sententia à beneficio amoueri potest, & debet.

Superiori capite recensimus delicta, propter quæ Beneficiarii Ecclesiis ipso iure priuati censentur: reliquum nunc est, vt ea persequamur crimina, quibus merentur, vt iudicis sententia beneficiis amoueantur.

In primis igitur qui in suis Ecclesiis assidue commorari, & præsentem esse iure communi, vel statuto, vel consuetudine debent, si absque iusta causa, & legitima facultate abint, priuati beneficiis possunt, c. Inter. § cap. Conquerente, § cap. ex parte, de Cleric. non resid.

Secundo: Beneficiarius homicida est priuandus beneficio: nec enim est ipso iure priuatus, cap. Clericus, ne Clerici, vel Monach. Sic Innoc. in cap. Cum nostris, de concess. præben. Abbas in c. ult. de excess. Prælat. cuius opinionem communem esse testatur Ananias, Felin in cap. Inquisitionis, de accusat. & Imola in cap. Cum nostris citato, Corleus in singularibus in verbo (sententia) Couarru, in Clem. Eufrosius, parte secunda, §. 3. num. 6. de Homicid.

Quæres, An saltem ipso iure priuatus sit, qui homicidium grauissimum, & nefarium admisit, vt qui patrem suum, vel fratrem, vel Principem, vel Clericum occiderit: aut qui per insidias, vel prodicionem quempiam incremerit? Rebuffus in praxi, parte tertia, sic. de modis amittent. beneficia. nu. 42. affirmat esse priuatum: & citat Ananiam, & Felinum. Sed communi sententia, est oppositum receptum teste Diaz. in praxi Criminali Canonica, cap. 9. ad finem: nam nullus exeat in iure Canon. quo ea poena irrogetur.

Deinde quæres, An Beneficiarius certæ Ecclesiæ, qui Rectorem, aliumve Clericum eiusdem Ecclesiæ per se, vel per alterum nefarie occiderit, vel mutilauerit, sit ipso iure priuatus beneficio? Affirmat Rebuffus loco citato, num. 43. id colligens ex cap. In quibusdam, de Pœnis: verum tamen tale quid ex eo ca. non constat: non enim ibi dicitur, ipso iure, vel ipso facto amittat, sed simpliciter tantum amittat, quod verbum, vt omnes testantur, non continet sententiam ipso iure laram, sed iudicis sententia ferendam.

Quæres postremo, An homicida, Episcopi concessu, & indulgentia possit ad beneficium promoueri, vel ad beneficium, quod antea habebat, reuerti, si illo ipsius Episcopi

sententia fuerit priuatus? Respondeo, posse, si beneficium fuerit simplex: secus vero, si curam animarum, vel dignitatem, vel personatum habuerit. sic docet communis opinio: dummodo, inquam, beneficium sit simplex, non dignitas, aut personatus, aut curæ animarum coniunctum. quod plane colligi videtur ex cap. 11. de Cleric. pugnans in duello, idque Glossa ibidem docet, idem etiam Hostien. & Abbas. Obiicies: Homicida Clericus irregularitatem contrahit, ac proinde beneficiorum capax non est, cum suo munere & officio fungi nequeat: ergo videtur ipso iure esse beneficio priuatus. Respondeo, multa impedire, quo minus quis beneficium acquirat, quæ tamen illum è beneficio ante iam obtento non deiciunt: nimirum si Clerico irregulari, vel vinculo excommunicationis innodato beneficium conferatur, irrita est & inanis concessio, & tamen in irregularitatem, vel excommunicationem Clericus lapsus, iure ipso non est priuatus beneficio quod habebat. Sic etiam si homicida ad beneficium vel simplex, vel non simplex eligatur, sine iusta superioris dispensatione, nullius momenti est electio, quia est irregularis, & tamen huiusmodi beneficio ante homicidium obtento, iure ipso priuatus non est.

Tertio Clericus publice concubinam habens, si ab ipso Episcopo monitus eam non deserat, vel ea deserta atque dimissa alteram accipiat, olim iure communi beneficiis priuari solebat. In Concilio Tridentino, sess. 25. cap. 24. de reformatione præcipitur quibusdam Clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus haberi suspicio potest, in domo, vel extra detinere, aut cum his ullam consuetudinem habere audeant: alioquin pœnis à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiarum impositis, puniantur. Quod si, à superioribus moniti, ab iis se non abstinuerint: tertia parte fructuum, obuentionum, ac proventuum beneficiorum suorum quorumcumque & pensionum ipso facto sint priuati, quæ fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicentur. Sin vero in delicto eodem cum eadem, vel alia femina perseverantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint: non tantum fructus omnes, ac proventus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam à beneficiis ipsorum administratione, quoad Ordinarios etiam vt sedis Apostolicæ delegatus arbitrabitur, suspendantur: & si ita suspensi, nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam versentur: tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuo priuentur, atque inhabiles, ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur: donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum superioribus cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Hæc ibi Synodus.

Quarto periturus Clericus non est ipso iure beneficio priuatus, sed priuandus tamen. Sic Gloss. in cap. querelam, de iureiur. & in c. illud, de excess. Prælat. quam sententiam testantur esse communem Abbas, Felin. Decius in c. 2. de rescrip. Couarr. in 6. quamuis pactum, de pactis in sexto. par. prima. §. septimo. num. tertio. Ioan. Selua. tract. de iureiur. questio. ultim. & in tract. de benefice. part. 3. quest. secund. quamuis Rebuff. de pacif. possess. num. 118. & ante eum Barbarius in cap. 1. de rescrip. & Anton. eo cap. tradiderint esse ipso iure priuatum beneficio. Dubitare quis potest, an talis poena in quemlibet periturum sit constituta? Respondeo, in eum solum, qui in contractibus, pactis, conuentionibus, negotiis, & iudiciis peierat, esse constitutam: Ita Doctores ex Glossa communi consensu recepta in l. Lucius, §. Quæro ff. De iis qui notantur infamia. Staphileus de gratiis expectat. §. de modis uocationis. num. 111. ait poenam priuationis locum non habere in eo qui solum fidem datam, & promissam violat, non iusiurandum. item Signatura, inquit, non dat pro perituro priuationem beneficii, nisi fuerit perituro iudiciale.

Quinto, Qui maledictum in Deum, vel sanctos cum Deo in cælo regnantes confert, & obicit, olim iure communi beneficio priuabatur. capit. Si quis per capellam 22.